

záměně zůstává ještě zachováno právo další záměny tohoto trestu vězení v trest peněžitý, vyplývá úsudkem z opaku z dalšího předpisu článku I. čís. 3 (nové znění Šu 16 lich. zák.), odst. první a druhý nov. k lich. zák., sb. z. a n. čís. 80/24. Soudce první stolice se také v rozsudku výslovně odvolával na ustanovení lichevní novely. Podotknouti jest ještě, že ustanovení článku I. čís. 2 lichevní novely nelze vykládati tak, že by mezi polehčujícími okolnostmi musila býti nutně obsažena polehčující okolnost »nouze«; bude-li však mezi nimi obsažena, padá zvláště tato polehčující okolnost na váhu.

Čís. 2343.

Pokud označení vystoupení z politické strany »zbabělostí« jest urážkou na cti ve smyslu Šu 491 tr. zák.

Význam slova »zbabělec«.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1926, Zm I 603/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromého obžalobce do rozsudku krajského soudu v Plzni ze dne 20. června 1925, pokud jím bylo sedm obžalovaných sprostěno podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ů 491 a 493 tr. zák., obžalovaný Jan Z. mimo to pro přestupek podle Šu 6 zák. čís. 124 sb. z. a n. z roku 1924, zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a o ní rozhodl.

D ů v o ě y:

Zmateční stížnost napadá rozsudek především ve výroku, že ze závadné věty článku »Dělnické veřejnosti a dělnictvu Škodových závodů« vztahují se na obžalovaného pouze slova »jako zbabělec utekl z předvoje proletářského« a nikoli všechna urážlivá a hanlivá slova této věty, — dovozováním, že názor nalézacího soudu je mylným. Kterého z uplatněných důvodů zmatečnosti chce se zmateční stížnost v tomto ohledu dovolávati, není v ní uvedeno, ale patrně míněn jest důvod zmatečnosti podle čís. 5 Šu 281 tr. ř. s hlediska neúplnosti (ač výslovně se stížnost o takové vadě rozsudku nezmiňuje), neboť stížnost poukazuje k tomu, že v ní zastávaný smysl závadné věty plyne ze souvislosti jednotlivých jejích slov a obrátů, z celého rázu článku a všeho, co mu předcházelo, dále z toho, že nalézací soud sám na jiném místě uvádí, ale při výkladu smyslu závadné věty neuvážil, že totiž slova »jako zbabělec utekl z proletářského předvoje«, nevystihují úplně a přesně ráz jednání soukromého obžalobce, na nějž výstižněji hodila by se slova v první větě obsažená, mělo-li býti vytčeno náhle opuštění řad vlastních a přeběhnutí do řad dosud nepřátelských. Výtka ta jest oprávněna. Jde o výklad smyslu určitého projevu, tudíž o činnost spadající v obor skutkově zjišťovací činnosti nalézacího soudu, jež vzhledem na předpisy §§ů 258, 270 čís. 5

tr. ř. musí býti prosta vad Šu 281 čís. 5 tr. ř. a tudíž zejména nesmí ponechati neuváženou žádou ze závažných okolností způsobilých přispěti k objasnění smyslu závadné věty. Rozsudek sice odůvodňuje svůj omezující výklad obšírnými vývody. Zbývají však přece některé okolnosti, kterých neuvážil ve svých vývodech, přihlédajících po výtce ke skladbě sporných vět. Je tu především dodatek druhé věty »a nejbližší budoucnost ukáže pravé toho příčiny«, jenž může býti uváděn v logickou souvislost ne-li se všemi výrazy první věty, jisté alespoň s výrazem »sobec«; je tu neuvážená okolnost, že, praví-li se o soukromém obžalobci, že utekl jako zbabělec z proletářského předvoje, bylo by lze shledati vnitřní spojitost mezi tímto výrokem a výrazem »zběh« z první věty; je tu neuvážená okolnost, že, jak rozsudek na jiném místě dovozuje, článek »Dělnické veřejnosti...« byl výrazem takového smýšlení komunistického dělnictva o soukromém obžalobci, jež rozsudek charakterisuje za rozhořčené; a posléze zůstal rozsudek dlužen odpověď na otázku, proč nepředpokládá, že obžalovaní zamýšleli soukromému obžalobci přičítati i ostatní (všechny nebo některé) vlastnosti v první řadě naznačené, kdyžtž sám má za to, že by slova ta výstižněji se hodila na povahu jednání soukromého obžalobce. Se všemi tuto naznačenými okolnostmi bylo se tedy nalézacímu soudu vypořádati, by jeho výklad smyslu závadné věty odpovídal oněm předpisům a byl prost věcně vytýkané mu neúplnosti.

Obmeziv vztah závadné věty k osobě soukromého obžalobce na slova, že »utekl jako zbabělec z proletářského předvoje«, shledal nalézací soud ve slovech těch pouhou dovolenou kritiku, nevybočující z mezi zákonných. K náhledu tomu dospívá nalézací soud především poukazem ku zklamání a rozhořčení, jež se zmocnilo komunistického dělnictva, když se a to teprve z časopisu strany protikomunistické dozvědělo o tom, že soukromý obžalobce, jenž byl důvěrou členstva zvolen předsedou závodního výboru dělnictva Škodových závodů, ze strany komunistické vystoupil a složil neočekávaně mandát v závodním výboru; dále výkladem slov, že soukromý obžalobce utekl jako zbabělec z proletářského předvoje, jakožto pouhé kritiky jeho neočekávaného a netušeného odchodu, který stal se bez předchozího vyrozumění strany, která si ho za svého předáka vyvolila; dále tím, že kritika ta souhlasí s přesvědčením voličů soukromého obžalobce, kteří jeho jednání tímto způsobem označovali; posléze výkladem, že slova »jako zbabělec utekl z proletářského předvoje«, vyznačují chvat, s jakým obžalobce opustil řady svých stoupenců a přešel do strany, kterou dosud napadal a proti níž bojoval. K tomu dodává pak rozsudek shora již v jiné spojitosti uvedenou větu, že slova ta nevystihují úplně a přesně ráz jednání soukromého obžalobce, na něž výstižněji hodila by se slova v první větě obsažená, mělo-li by býti vytčeno náhlé opuštění řad vlastních a přeběhnutí do řad dosud nepřátelských. Toto stanovisko rozsudku a přičiněné k němu důvody napadá zmateční stížnost jednak s hlediska hmotně-právního, jednak výtkami formálními. Má pravdu především v tom, že význam příkládaný v rozsudku výrazu »zbabělec« nemá opory v běžném nazírání ani v duchu jazyka. Jungmann a Kott poukazují k pů-

vodnímu významu slova jakožto zestaralý (o ženě), jenž přenesen znamená pak člověka nesrdnatého, babského, bojácného. Zbaběti je státi se babou, bojácným, nesmělým. Ottův slovník naučný, jenž arci přihlídá jen k významu slova s hlediska deliktu vojenského, definuje zbabělost jako strach, bázeň před nepřátelskými zbraněmi. Kott klade výraz zbabělec na roveň německému Feigling, Memme. Memme podle Grimma znamená původně chůvu, v přeneseném smyslu člověka bázlivého a choulostivého, jenž je na roveň kladen chůvě (synonymum latinského homo timidus, muliebris); Meyerův *Konservations-Lexion* definuje zbabělost jako habituelní stav mysli, při němž se někdo do té míry strachuje nebezpečí nebo útrap, že tím jednak jest ochromena jeho svoboda a činnost, jednak jest otupen jeho smysl pro čest a hanbu. Opakem zbabělosti je srdnatost, statečnost (Mut).

Právem klade zmateční stížnost důraz na to, že, hledě k obecně uznávanému významu slova »zbabělec«, nelze ho používat k charakterisaci jednání soukromého obžalobce již proto, že vystoupil ze strany a složil svou funkci »chvatně« a pro stranu neočekávaně, není-li současně zjištěno, že toto jeho zachování se bylo nestatečným vyhnutím se hrozícímu jemu nebezpečí nebo útrapám, kterých se mu bylo nadíti, setrvá-li ve straně a bude-li konati své funkce. Takového zjištění rozsudek neobsahuje a naopak nezmiňuje se ani o obraně obžalobcově a výpovědích svědků o tom, že v době vystoupení soukromého obžalobce ze strany a složení jeho funkce předsedy závodního výboru nešlo o žádný akutní zápas dělnictva se Škodovými závody a o snahu soukromého obžalobce vykoupiti si svým jednáním přízeň zaměstnavatelovu. Rozsudek však neuvážil ani skutkového tvrzení obžalobcova, že již měsíc před svým vystoupením ze strany a složením oné funkce resignoval na funkci tu, že však jeho resignace tehdy nebyla přijata. Okolnost ta zajisté není bez významu pro otázku oné v rozsudku předpokládané náhlosti, neočekávanosti a netušenosti jednání obžalobcova ze dne 24. prosince 1924, jíž rozsudek přikládá význam ospravedlňující označení obžalobce za člověka, který utekl jako zbabělec. Nad to rozsudek nejen neuvádí důvodů pro předpoklad, že soukromý obžalobce přeběhl do řad dosud nepřátelských, že přešel do strany, kterou dosud byl napadal a proti níž bojoval, ale ve spisech není ani opory pro tento předpoklad, kdyžtž obžalobce pouze uvedl, že uveřejnil své zasláno, jímž vykládá důvody svého vystoupení ze strany komunistické, v »Nové Době« jakožto v časopise, který mu poskytl pro toto oznámení místo. Poněvadž pak rozsudek i tohoto předpokladu používá jednak na odůvodněnou náhledu, že jednání soukromého obžalobce spadá pod pojem zbabělosti, jednak na odůvodněnou náhledu, že byl obžalovaným proveden důkaz ve smyslu §u 4 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n., je patrné, že rozsudek v obou těchto svých předpokladech je stížen vadou opodstatňující jeho zmatečnost. Je-li takto (jak ukázáno) rozsudek formálně i hmotněprávně pochyben v předpokladu, že jde při slovech, že soukromý obžalobce utekl jako zbabělec z proletářského předvoje, o pouhou dovolenou kritiku, a že, není-li tomu tak, obsahovala-li ona slova článku obviňování z opovržlivých vlastností, bylo udání obžalo-

vaných pravdivé«, jak se vyjadřuje rozsudek, t. j. že jsou tu podmínky prvního odstavce §u 4 zákona (§ 490 tr. zák. odst. druhý) — padá tím rozsudek v celém rozsahu sprostředkujícího výroku, když není tu pak již nezávadných zjištění, opodstatňujících předpoklad rozsudku, že jednání soukromého obžalobce bylo takové, že je nelze pokládati za čestný čin. Rozsudek v té příčině se ani nevyslovil o otázce, zda pokládá za nečestno, když někdo, rozešel se vnitřně se stranou, vystoupí z ní a složí funkce, které mu strana byla propůjčila, ani nezjišťuje, zda předpokládá u soukromého obžalobce takový vnitřní obrat. Bylo proto uznati, jak se stalo.

Čís. 2344.

S hlediska §§ů 36, 38 tr. zák. nelze trest v cizině odpykaný započítati aritmeticky, byl-li uložen nejen za čin v tuzemsku souzený, nýbrž i za jiný s ním souběžný.

Nemůže-li vzhledem k předpisům hmotného práva (§§y 36 až 41, 234—235 tr. zák.) býti tuzemským rozsudkem vůbec rozhodováno o souběžných deliktech, nelze použiti ustanovení §u 265 tr. ř.

Ustanovení §u 38 tr. zák. týká se i zločinu podle §u 4 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 269 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1926, Zm II 92/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 10. února 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle §u 4 odst. první zák. ze dne 22. května 1919, čís. 269 sb. z. a n.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost napadá rozsudek z důvodu §u 281 čís. 11 tr. ř. ve výroku o trestu především proto, že nalézací soud nepoužil prý správně §u 38 tr. zák., podle něhož s cizincem, spáchal-li v cizozemsku zločin padělání tuzemských mincí neb úvěrních papírů, má se naložiti tak jako s tuzemcem, t. j. má se (§ 36 tr. zák.) s ním naložiti podle tuzemského trestního zákona, avšak trest, po případě pro týž delikt v cizozemsku přetrpěný, má se mu vpočítati do trestu, který mu podle tuzemského zákona má býti uložen krom toho. Tu však vychází zmateční stížnost, neměvši po ruce vyhotovení rozsudku, z nesprávného předpokladu, že nebylo předpisu §u 38 tr. zák. vůbec použito, poněvadž trest obžalovanému rozsudkem vídeňského trestního soudu ze dne 4. června 1923 vyměřený uložen byl sice za tentýž delikt, krom toho však též za souběžný s ním později spáchaný zločin podvodu podle §§ů 197, 199 a) tr. zák. a za přečin řetězového obchodu, a proto nebylo nalézacímu soudu možno určit, kolik z vídeňského trestu připadá právě na udávání padělaných peněz — podle vídeňského rozsudku pouhý přestupek podvodu. Ve skutečnosti vyplývá z důvodů rozsudku, že i nalézací soud po-